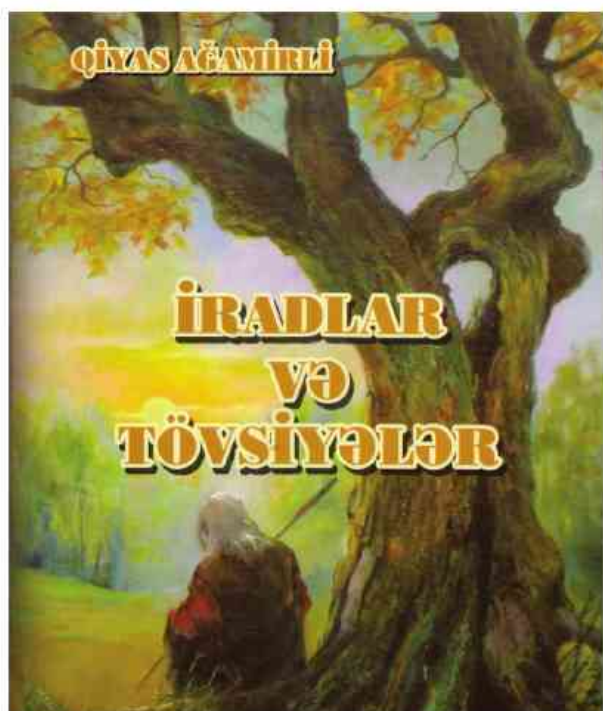

HƏR KƏSİN ÖZÜNÜN BİR DÜNYASI VAR...

Qayım-qədim Qarayazı... Yalnız öz təbəti, havası, suyu ilə deyil, say-seçmə oğulları, tanınmış ziyalılar ilə də seçilib bu yurd, bu oba həmişə... Qarayazının fəxr etdiyi, öyündüyü oğullarından biri də Qiyas müəllimdir – Qiyas Ağamirli...

Qiyas müəllim 1931-ci ildə Qarayazının Nəzərli kəndində doğulub. Nəzərli orta məktəbini bitirdikdən sonra M.F.Axunov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus Dili və Ədəbiyyatı İnstitutunda (hazırda Bakı Slavyan Universiteti) təhsil alıb. Uzun illərdir ki, Kosalı orta məktəbində rus dili və ədəbiyyatını tədris edir. Bu dilin incəliklərini, rus ədəbiyyatının görkəmli ədəbi sismalarının əsərlərini böyük həvəslə öyrədir şagirdlərinə... Bu xalq müəllimi yüksək bilik verməkdən başqa, onlara həyat dərslərini də öyrədir.

Öz ömrünü elm və təhsil yolunda şam kimi ərindən səksən dörd yaşlı Qiyas müəllim dəyərli bir ömür yaşayıb. Mənim də müəllimim olduğu üçün daima qürur duyuram bu insanla... Şərəfli, çətin və mürəkkəb bir peşəni – müəllimliyi öyrəndim ondan... Vicdanla işləməyi, insanlara, faktlara, hadisələrə olduqca obyektiv yanaşmağı, düzlük və doğruluğu təlqin etməyi, səbrli olmağı öyrəndim mən də hər cəhətdən ideallıq səviyyəsində dayanan Qiyas müəllimdən.

Qiyas müəllim həm də zərif şeirlər müəllifidir. O, gənclik illərindən şeirə maraq göstərir, içindən gələn duyğuları ağ kağızlara köçürür. Şairin "İradlar və tövsiyələr" adlı şeirlər kitabında səmimi ovqatdan doğan lirik poeziya nümunələri toplanıb...

Şeirlərinin bir qismi sevgi, məhəbbət mövzusunda həsr olunub. Şairin poeziyasında məhəbbət ünvanlı şeirlərin ayrıca yeri və çəkisi vardır. Bu şeirlərdə saf və təmiz duyğuların tərənnümü ön plana çıxır. Poetik ifadə imkanının zənginliyinə görə seçilən bu şeir parçası oxucuların qəlbini sarı siminə toxunur:

*Bu səhər çıxmışdım bulaq başına,
Orda gözəllərin yığnağın gördüm.
O büllur sulara haqqıx daşına
Baxanda qızların yanağın gördüm.*

Şairin poeziyasında gözəllər poetik rənglərlə, bədii boyalarla təsvir edilir. Lirik hissləri tərənnüm edən şeirlərində gözəlin canlı portretli heyratlandırır oxucunu:

*Arxada səhəngi bir gözəl pari,
Yenica xınadan çıxıb əlləri,
Görünür əndamda çətinin yeri,
Həm alını gördüm, həm ağın gördüm.*

Şair "Məhəbbətin oduna bax" adlı şeirində eşq odu ilə yanan bir aşiqin kövrək hisslərini, qəlb çirpintilərini, məhəbbətinin böyüklüyünü səmimi bir dillə oxuculara çatdırır:

*Məhəbbətin oduna bax,
Ölənəcan sönən deyil.
Onu sevən bilər ancaq,
Heç vaxt ürək dönmə deyil.*

Müəllifin bu poetik nümunəsi, bu canlı bədii lövhə insan qəlbinə, ruhuna təsir edir, bir titrəyiş yaradır onun içində...

Şair bütün varlığı, əqidəsi, düşüncəsi ilə elinə-obasına, bütövlükdə xalqına bağlı olan bir sənətkardır. Onun vətənə olan əbədi bağlılığını, sevgisini ifadə edən misralarını həyəcənsiz oxumaq olmur:

*Başımın tacısan, gözümün nuru,
Ağzımın ləzzəti, canım, ey Vətən!
Dədə-babaların fəxri, qüruru,
Yansan, ataşına yanım, ey Vətən!*

Şair Vətənin hər mənzərəsini cənnətə bənzədir. Həm də oxucularını doğma Vətəni sonsuz məhəbbətlə sevməyə çağırır. "Ey Vətən" adlı şeirində Qarabağ dərini, Qarabağ yağışını poetik həyəcanla dilə gətirir. İztirab havalı bu şeirdə xarıbülbül qan ağlayan Cıdır düzündən, sinəsi dağlı Şuşa qalasından danışır, yağdı tapdağında olan torpaqlarımızın, yiyəsiz qalan obalarımızın harayına səssizlik verir:

*Hamı Cıdır düzü, Şuşa qalası,
Nəmli gözlərini dikib yollara.
Ucalıb göylərə ahü naləsi,
İnciyəcək Xurşudbanum, ey Vətən!*

O, Vətənin hər qarış torpağını müqəddəs sayır, onu hər şeydən üstün tutur. Yad əllərdə qalmış Şuşanın, Laçının ah-naləsi, fəryadı göynədir onun ürəyini. Şair Qarabağ dərini, bu dərindən böyüklüyünü olduqca canlı şəkildə misralara köçürüb:

*Yadıma düşəndə Şuşam, Laçınım,
Başımın tüstüsü göyə ucalır.
Vətəndə vətənsiz olub qaçqınım,
Qəlbimin simləri "Zarıncı" çalır.*

Fəxri, vüqarı adlandırdığı Vətənə qarşı xain çıxanlar şairi son dərəcə hiddətləndirir. O, bu xəyanətləri heç cür bağışlaya bilmir, onlara nifrətlər yağdırır:

*Ucalasan, ey vətənim,
Fəxrim, vüqarımsan mənim!
Kül gözünə, kim ki sənə
Xain çıxıb dönə-dönə!*

Qiyas Ağamirlinin şeirlərində lövhələr tez-tez dəyişir. O, doğma təbiəti bir obraz səviyyəsinə qaldırır. Yazda təbiətin gözəlləşməsinə, keçmiş zamanlarda kənd əhalisinin arandan-dağa köçməsinə bədil bir dillə belə təsvir edir:

*Yenə xəyalımda durur o günlər,
Yaz olanda yaylaqlara gedərdik.
Atların belində gəvəli yəhər,
Yolda gah minərdik, gah yedəklərdik,
Yaz olanda yaylaqlara gedərdik.*

Qiyas Ağamirli şeirlərində dağlarımızın məğrurluğu, əyilməzliyi, füsunkarlığı rəngarəng

bədil boyalarla təqdim olunur:

*Hər çiçəkdən azca darib gətirsən,
Xəstə mənə dərman üçün yetirsən,
Nəfəsindən mənə nəfəs gətirsən,
O dağların loğman olan çağı var!*

Bu misraları oxuduqca dəyişir insanın həyat yolunun axarı... Təblətə heyranlıqdan doğan bu poetik parçadan dağ nanəsinin, kəklikotunun, çöl çiçəyinin bihüşedici ətri gəlir sanki...

Eyni zamanda, düşmən tapdağı altında qalan dağlarımız şairin ürəyini ağrıdır, cızdağını çıxardır onun:

*Dili yox, dərini nə ilə desin,
"Ürəyini" açıb bizə göstərsin,
Gözlərində həsrət, baxışında kin,
Çatmır qulaqlara ünü dağların.*

Azərbaycan poeziyasında olduğu kimi, Qiyas Ağamirli yaradıcılığında da "Durnalar" şeiri özünün bir sıra fərdi keyfiyyətləri ilə diqqəti cəlb edir. Müəllif göy üzündə uçan durnalara müraciət edərək, onlarla dərəcələşir və qarşıda təhlükə olduğu üçün durnalara ehtiyatlı olmağı tapşırır:

*Dünya sizə olub dar,
Qarşıda təhlükə var,
Düzülün birca qatar,
Durnalar, ay durnalar...*

Bu misralardan görünür ki, şair müasir dünyanın gedişatından narahatdır, dünyada gedən müharibələrə son qoyulmasına işarə edir, yer üzündə sülhün bərqərar olmasını və dünyanın əmin-amanlıq içində yaşamasını istəyir.

Müəllifin mövzu dairəsi olduqca genişdir. Şairin şeirlərində övlad sevgisi çox bədii və poetik bir şəkildə öz ifadəsini tapıb. "Uşaqların" adlı şeirində aşağıdakı misralar hər bir oxucunun iç dünyasını işıqlandırır:

*Ağzıma bir şirin tika alanda
İstəram, çıxarıb göndərəm siza.
Gecənin sazağı layla çalanda
Nə ola, sizinlə yatam üz-üza.*

Qiyas Ağamirli yaradıcılığında öz rəngi, öz çaları olan "İnsan gəllir bu dünyaya" şeiri Hamlet İsaخانlının anadan olmasının 50 illiyi münasibətilə

yazılmışdır. Şeirdə göstərilir ki, İnsan zirvəyə yüksəlmək üçün daim axtarışda olmalı, yazmalı və yaratmalıdır:

*İnsan gəlir bu dünyaya
Nəsə qurub yaratmağa.
İnsan gəlir bu dünyaya
Tum tullayıb, tağ atmağa.*

*İnsan gəlir bu dünyaya
Zirvələrə ucalmağa.
İnsan gəlir bu dünyaya
İnsan kimi yaşamağa.*

Çox qəribədir bu həyat... İnsan gəlir bu dünyaya... O, enişli-yoxuşlu, şirinli-acılı bir ömür yaşayır. Elmlə, savadlı insan həmişə yaxşı ad qazanır, özündən sonra gələcək nəsillərə bir iz qoymaq üçün durmadan çalışır. Bu şeirdə belə bir insandan söz açılır – həyat eşqi ilə, qurub-yaratmaq həvəsi ilə alovlanıb-yanan bir insandan... Söz açılır təmiz əqidəli bir insandan, xeyirxahlığı, humanistliyi daim özünün həyat amalına çevirən bir ziyalından... Bu şeirdə insanın mənəvi aləmi, onun nəcib hissləri, təmiz və xeyirxah arzuları sənətkarlıqla tərənnüm olunur.

Hamlet İsaxanlının yaratdığı təhsil ocağı – Xəzər Universiteti də Qiyas Ağamirlinin diqqət mərkəzindədir. Səmimi hisslərlə, gözəl duyğularla yazılmış bu şeir şairin təhsilə və elmə verdiyi yüksək dəyərin ifadəsidir:

*Qanadlıdır gözəl pəri,
Sahilsizdir sahilləri.
Hamletimin şah əsəri
Mən "Xəzər"i axtarıram,
Çoxdan bəri axtarıram.*

Şair bu şeir parçasında "Xəzər"lə qürur duyduğunu diqqətə çatdırır və bu elm məbədinə Hamlet İsaxanlının şah əsəri adlandırır. Bu misraları oxuduqca şairin ürək çırpıntılarını duymaq olur. Ürək çırpıntıları ilə yazılan şeirlər isə parçimlənin neçə-neçə beyinlərə...

Şair qocalıq mövzusunda da müraciət edib. O, qocalığın üstünə hücum etdiyini, ömrünün illərinin əriyib getdiyini görür, bu zaman gənclik illərini xatırlayır. O, bu illəri bir də yaşamaq istəyir. "Nə ola, cavanlıq qayıda geri" şeirində keçirdiyi ömür yolunun o nurlu səhərinin – gənclik çağlarının geri qayıtmasını arzulayır:

*Nə ola, cavanlıq qayıda geri,
Tərsinə fırlana ömrün təkəri.
Ucalda biləydim gənclik səsimi,
Təzədən köklənəydi qəlbimin simi.*

Şairin yaradıcılığında böyük tərbiyəvi əhəmiyyətə malik öyüd-nəsihətləri də xüsusi yer tutur. O, oğluna yazdığı bir şeirində gənclərə peşə və sənət sahibi olmağı, halal zəhmətdən boyun qaçırmamağı tövsiyə edir, eyni zamanda, onları ağısaqqal sözünü dinləməyə çağırır:

*Heç zaman zəhmətdən boyun qaçıрма,
Axırda bəhrəsin görərsən, oğul.
Hər yana boylanıb ağıl çəşirmə,
Bağ saldın, barısın hərərsən, oğul*

Göründüyü kimi, müəllif bu poetik parçada oğlunun təmsalında gənclərə üz tutaraq onlara dəyərli məsləhətlər verir.

Öyüd-nəsihətlərində insanlarda ağıl, mərifət, mərdlik, mənəvi təmizlik, dünya malına tamahsızlıq, təvazökarlıq, ədalətli olmaq və s. kimi mənəvi keyfiyyətlər də yüksək qiymətləndirilir:

Deyirlər, hər kəsin özünün bir dünyası var. Kimsənin bilmədiyi bir dünyası... Qiyas Ağamirli dünyasında Tanrının iki payı özünə yer tapıb: bir tərəfdən, peşəsinin vurğunu olan müəllim olmaq, digər tərəfdən isə, könül dünyasında gözəl duyğularla yaşayan, bu dünyanın kədərini, qəmini, sevincini şeirlərində dilə gətirən, eşqin, məhəbbətin böyüklüyünü yüksək pafosla tərənnüm edən bir şair olmaq:

*Ululardan sən ulusan,
Mənim dünyam, mənim dünyam.
Sonsuz karvanlar yolusan,
Mənim dünyam, mənim dünyam!*

*Heç kas sənə güləşəmməz,
Cürət edib "mənam" deməz,
Oyunların çoxdur, qərəz,
Mənim dünyam, mənim dünyam!*

Bax beləcə, bambaşqa bir dünyası var bu şairin – Qiyas Ağamirlinin...

Elza İsmayılova